

Stemmer fra Mygdals Bakkelandskab

Essay af Johanne Løgstrup

Nogle af de bedste samtaler opstår når man går en tur sammen. Der er tid og ro til at falde ind og ud af samtalen. Rytmen kommer helt af sig selv. Sidder man ved et bord eller taler med hinanden i telefon, kan pauser virke akavet og anstrengende, men sådan er det ikke når man går; pauser føles naturlige og vigtige. Hvis man går alene, svæver tankerne og det kan være svært at udvikle dem selv. Går man derimod sammen, fastholder man hinanden indtil man har talt sagen til ende. Der er en struktur, der ikke kan udelades, men som heller ikke er givet på forhånd. Den bygges op i fællesskab.

Noget andet som spiller ind er hvad man passerer på sin vej. Omgivelserne er konstant i forandring og bevægelse. Det har betydning for samtalen og dens associationer. Associationer som ikke er selvskrevede, men fordi vi hver især er sammensat af et usynligt netværk af viden og erfaringer, aktiveres samtalen af det vi ser og omgiver os med.

Langs Stien er en lydvandring som er blevet til, fordi billedkunstneren Elsebeth Jørgensen er gået i dialog med et specifikt sted og dets historie. Stedet er en rute i Mygdals bakkelandskab i den nordvestlige del af Vendsyssel. Her har Elsebeth Jørgensen igennem research i stedets historiske arkiv og via samtaler med beboere og fagfolk, som har en specifik tilknytning til stedet, fundet fortællinger og konkret viden frem om området. Med sin særlige arkiv æstetiske metode har hun indsamlet materiale fra området og fotografisk dokumenteret et historisk stisystem. Ud fra det har hun produceret tekster der bygger på interviews med nulevende beboere, og klippet dem sammen med tekster fra det lokalhistoriske arkiv, der alle omhandler det specifikke område, Mygdals bakkelandskab. Endvidere har hun inddraget tekster af skønlitterære forfattere og tænkere, som har skrevet om at vandre og det at betragte et landskab mens man går. Disse mange lag skaber tilsammen en montage-præget lydvandring. Den varer en time, den tid det tager at vandre den konkrete rute i bakkelandskabet i et jævnt tempo. Men værket kan også opleves siddende hjemme i ens egen stue eller på rejse gennem et helt andet landskab.

I *Langs stien* er der er ikke nogen overordnet fortællestemme der indrammer værket, som der ellers ofte er i fortællinger. Alle stykkerne fortælles af forskellige jeg-fortællere, hvor de fleste dog bliver læst op af den samme mandestemme. Det styrker fornemmelsen af at have en samtalepartner ved sin side, men på samme tid bringer det af og til lytteren ud af fatning og skaber suspense i forhold til hvem, der siger hvad. Tider og stemmer er ikke i overensstemmelse. Stemmerne har forskellige positioner og det de fremlægger har meget forskellig karakter på trods af at de alle kredser omkring vandringen og iagttagelser af stedet.

Hist og her dukker en særlig fortællerstemme op, en historiebærer der orkestrer forløbets gang, ved f.eks. at præsentere lytteren for de forskellige jeg-fortællere, som historiebæreren har gået turen med. Denne har samlet disse mange vandre- og samtalepartnere for at komme nærmere til kilden og dermed stedet og landskabet, som er dét værket handler om: "Nede under jorden er der brudstykker, kilder til de historier af det jeg vil fortælle dig".

Mange kunstnere arbejder i dag med at opsamle denne særlige forgængelige viden om overraskende og til tider forladte steder, steder man ikke umiddelbart vil tillægge betydning. Igennem research i historiske arkiver finder de viden og betydningslag, som de indarbejder og omdanner til værker. På den måde graves viden og fortællinger frem fra fortiden der kan aktualiseres og bearbejdes i nutiden. Værkerne kommer til udtryk på meget forskellig vis og i meget forskellige medier, men de fleste videregiver viden, finder særlige vinkler og bruger materiale, der ikke så ofte indgår i den officielle historiefortælling.

Elsebeth Jørgensen har i sin kunstpraksis valgt at arbejde med hvordan vi deler viden og erfaring, gennem fiktion, historiefortælling og billedproduktion. Det arbejde leder videre til spørgsmål om hvordan vi forstår historie, den personlige såvel som den kollektive. Dette gør hun ofte i omfattende research-projekter, hvor hun over lang tid arbejder med et stort indsamlet materiale, der blandes med egne visuelle og auditive registreringer for derefter at redigere dette sammen. Det kan bl.a. være et overset billedarkiv eller en nedlukket biograf, som hun genopdager. Fortællinger og viden findes frem og sammensættes med hendes egen dokumentation.

Dette arbejde kunne forveksles med en løssluppen arkivar eller selvbestaltet videnskabskvindes arbejde, hvis ikke det var fordi hun har opbygget sin helt egen metode. Udover en æstetisk præsentation i form af forskellige montager, indarbejder hun meta-refleksioner over hvad materialet består af. Det kan enten være hendes egne eller referencer til filosoffer, teoretiker og skønlitterære forfattere, der har

beskæftiget sig med de konkrete emner, hun tager op. Dette medfører at værkerne ikke opfattes som formidlingssystemer, men skaber billeder og åbner op for nogle almene og komplekse tanker om de emner der arbejdes med.

I *Langs Stien* er det et tilsyneladende henlagt stykke natur, som Elsebeth Jørgensen har kastet sig over og fundet de mange beretninger frem om. Her falder lytteren ind og ud af forskellige tider og steder i lydvandringens sammenfletning af fortællinger. Det er ikke afgørende om det var for 100 år siden, at de mange tusinder af træer blev plantet af den efterladte enke, som datteren - en af jeg-fortællerne - beretter. Det der har betydning for fortællingen, udover datterens beundring for moderens bedrift i en hård tid, er iagttagelsen af hvorfor det vindblæste bakkelandskab er beplantet med træer. Det, der igennem værket bygges op, er en fornemmelse for stedets iboende betydninger. En fornemmelse som fremstår i kraft af hvem personerne er og hvad de ser på vandringen. Naturvejlederen ser mælkehætter og hører skovskader. Tilflytteren har på sin gåtur svært ved at ryste landsbyen af sig og ser til at starte med ikke hvor han er, men kun hvad han forsøger at fjerne sig fra. Og den insisterende vandrer kommer efter 2 til 3 timers gåtur til et helt nyt land, og bliver helt fortryllet af gåturens muligheder.

De mange stemmer og lag af forskellig viden viser, at steder aldrig er entydige. Mennesker ser og oplever forskelligt. Det er kernen i værket. Intentionen er ikke at bevare stedet i en ubrydelig form. Derimod bliver det bekræftet at alt er i forandring. Alt muterer. Åbne marker beplantes med træer, som falder igen. Mennesker hører til et sted for en tid – følges ad - for derefter at fortsætte deres færd.